

Rnr: 61.21

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: SOU 2021:52 Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre.

Psykologförbundet tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter över ovan rubricerat betänkande. Synpunkter har inhämtats från Sveriges Geropsykologers Förening (SGF), yrkesförening inom Sveriges Psykologförbund.

Synpunkter på utredningens förslag.

Utredningens rekommendationer till kommunerna är strukturerade i fyra temaområden.

1. Förnya, behålla och utveckla kompetens

- Socialstyrelsens allmänna råd (2011:12) om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre beslutades år 2011 och behöver bli föremål för en översyn för att säkerställa att de är ändamålsenliga. Regeringen bör ge Socialstyrelsen ett sådant uppdrag.
  - *Detta uppdrag bör omfatta alla professioner som på ett eller annat sätt bidrar till en god äldreomsorg och –vård. Vi noterar därför med förvåning frånvaron av krav på specialistkunskaper i geropsykologi för legitimerade psykologer som engageras i äldreomsorg och äldrevård liksom särskilda insatser i äldrepsykiatri och geriatrik för läkare.*
- Arbetsgivaren bör genomföra språkutbildningsinsatser för vård- och omsorgspersonal som saknar tillfredsställande kunskaper i svenska språket. Vård- och omsorgscollegie har en modell för detta.
  - *Detta uppdrag bör omfatta alla professioner som arbetar med äldre.*

- Kommunerna, som har det övergripande ansvaret, bör se till att olika kompetenser och perspektiv kontinuerligt finns tillgängliga och samverkar i vården och omsorgen om äldre.
  - *SGF vill betona vikten också av ett gott psykologiskt omhändertagande av våra äldre. Geropsykologer har här en viktig utbildningsuppgift.*
- Kommunerna bör ge förutsättningar för att utveckla ett teambaserat arbetssätt, vilket har stöd i forskningen.
  - *De åldersrelaterade förändringar som ger behov av vård- och omsorg ställer oss ofta inför komplexa utmaningar. Ingen enskild yrkeskategori kan förväntas bemästra alla dessa utmaningar. På samma sätt som åldrandeforskningen sedan länge kännetecknas av flervetenskaplighet, bör vård och omsorg också vara baserad i ett nära samarbete och kontinuerlig dialog mellan olika yrkesgrupper. SGF vill här frambålla den särskilda kompetens som finns inom arbets- och organisationspsykologin för att säkerställa ett fungerande samspel mellan de många yrkesgrupper som kan och bör vara involverade i äldres vård och omsorg.*
- Regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att initiera en studie om effekterna av att differentiera arbetsuppgifterna inom vården och omsorgen och hur den kan organiseras på ett hållbart sätt.
  - *SGF förutsätter att en sådan inventering inkluderar alla de olika kompetenser som bör finnas för en god äldreomsorg och äldreomsorg. Den många gånger olyckliga gränsdragningen mellan att "vara gammal och i behov av omsorg" och att "var sjuk och gammal" och i behov av vård, innebär att nödvändiga professionella insatser inte endast kan åläggas de yrkeskategorier som nu finns i äldreomsorgen, utan bör inkludera även läkare, psykologer, logopedier m.fl.*

2. Stärk ledarskapet

- Kommunerna bör säkra att medicinsk kompetens finns i den övergripande ledningen i verksamheter för vård och omsorg om äldre.
  - *Tillgången till professionell medicinsk och psykologisk kompetens måste finnas i det dagliga omsorgs- och vårdarbetet. Undersköterskor och sjuksköterskor måste ges förutsättningar att i det dagliga arbetet enkelt kunna konsultera läkare och psykologer.*
- Kommunerna bör, som en del i utvecklingen av ett kunskapsbaserat arbetssätt, stödja arbete i team inom vården och omsorgen om äldre oavsett huvudman.
  - *SGF ger sitt fulla stöd för ett sådant alltmer nödvändiga arbetssätt.*
- Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att, med utgångspunkt från kunskapsmaterialet om arbete i demensteam, ta fram ett material som

behandlar teambaserat arbetssätt i arbete med äldre personer som har sammansatta behov.

- *SGF vill här framhålla att kunskapsläget är tämligen gott vad gäller diagnostik, men att det finns alltför stora brister i hur denna diagnostik följs upp i olika omsorgs- och vårdinsatser. Detta gäller framförallt olika demenssjukdomar där det psykologiska ombändertagandet har en avgörande betydelse. Om vi ska kunna erbjuda den goda omsorg och vård som dagens äldre har rätt att kräva fordras både ökade utbildningsinsatser och goda konsultationsmöjligheter med geropsykologer.*

3. Skapa trygga anställningsförhållanden och en god arbetsmiljö

- Arbetsgivarna bör se till att det i arbetsschemat ingår tid för kompetensutveckling, handledning, dialog och reflektion.
  - *Att arbeta i äldreomsorg och äldreomsorg fordrar en särskild och bred kompetens. Att få handledning och möjligheter för dialog och reflektion är därför avgörande för att stärka denna kompetens och upprätthålla sin professionalitet och för att också orka ge god omsorg och vård. Psykologkåren har sedan länge erfarenhet av sådant konsultationsarbete, vilket även bör inkludera särskild geropsykologisk kompetens.*
  -

4. Ny teknik i vårdens och omsorgens tjänst

- Arbetsgivarna bör i samband med införande av ny teknik ta fram utbildningsplaner och IT-stöd för personalen.
  - *IT-stödet måste baseras på de faktiska behov som finns hos alla yrkeskategorier som arbetar med att säkerställa en god äldreomsorg-vård. Stödet får således inte uppfattas som belastande och kontroll utan som ett värdefullt stöd i det dagliga arbetet.*

Psykologförbundet genom Sveriges Geropsykologers Förening (SGF)

Leg. psykolog Sara Hed, ordf. SGF

Docent/leg. psykolog Anne Ingeborg Berg

Prof./leg. psykolog Boo Johansson